

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio IX. An, & quâ ratione Verbum Divinum dicatur Verbum creaturarum
?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

seu quod idem est, solum *verbum* esse terminum productum dictionis; nō tamen solum esse terminum representatum, seu manifestatum. Patet, quia omnia, quæ representantur in *Verbo*, verbo proprie dicuntur, & sic omnes Personæ Divinæ, imō & creaturæ proprie dicuntur, prout representantur; nihil tamen proprie dicitur productivè, nisi solum *verbum*. Unde oportet distinguere dici *verbum*, & dici *verbo*: Primum enim soli Filio competit: Secundum autem omnibus, quæ verbo representantur; sicque Filius dupliciter dicitur: primò productivè ut *Verbum*; secundò objectivè se ipso ut verbo.

168. Colliges quartò, dari differentiam inter hosterminos *intelligere*, *generare*, *dicere*, & *loqui* activè ex parte Patris; nam *intelligere* dicitur essentialiter, & non importat aliquid notionaliter, sed solum conceptum essentialē connotando objectum: *generare* exprimit respectum generantis ad terminum productum secundum Naturam, in qua est similis præcindendo à ratione Verbi: *dicere* importat respectum ad *Verbum* productum ut *Verbum*: *loqui*, præter respectum ad *Verbum*, importat etiam respectum ad audientem, qui respectus nihil aliud est, quàm ipsa relatio Patris sub diversa expressione concepta.

169. Colliges quintò ex opposito dari etiam differentiam inter eosdem terminos passivè sumptos, nempe *intelligi*, *generari*, *dici*, & *audire* ex parte termini; nam *intelligi* dicit terminationem intelligentiæ essentialis, quæ terminatio competit omni objecto, tam ad intra, quàm ad extra, videturque importare formaliter respectum rationis: *generari* competit soli secundæ Personæ, & importat realem respectum ad generantem præcindendo ab expressione Verbi: *dici* productivè importat respectum Verbi ut Verbi ad dicentem; *dici* autem objectivè importat terminationem, seu respectum rei dictæ ad *verbum* dicentis: primo modo *verbum* dicitur solius Patris ut dicentis *verbum*, quia *verbum* à solo Patre producit: secundo modo dicitur *verbum*, non solum Patris, ut dicti, sed etiam Spiritus Sancti, & omnium, quæ Verbo dicuntur, seu representantur: *audire* importat respectum audientis ad loquentem, ex quo fit, ut *locutio*, & *auditio* realiter distinguantur, quatenus locutio importat notitiam simul, & relationem dicentis; auditio verò importat eandem notitiam ut communicatam simul cum relatione verbi dicti.

SECTIO IX.

An, & quâ ratione *Verbum*
Divinum dicatur *Verbum*
creaturarum?

170. NRE resolutionem quæstionis advertendum est primò, omne *verbum* importare duplicem respectum, unum ad dicentem, & alterum ad rem ipso verbo dictam; siquidem cum *verbum* sit prolatum, sive expressum ad representandum aliquid, necessariò dicitur respectum ad proferentem, tum ad rem representatam. Secundò, *Verbum* Divinum, cum sit propriissimè *verbum*, importare utrumque hunc respectum necessariò; quia tamen representat, non solum omnia, quæ sunt formaliter in Deo, sed etiam creaturas, saltem secundariò, etiam ad creaturas dicit respectum, qui for-

maliter est relatio rationis, fundamentaliter verò est ipsa fecundissima Verbi representatio. His positis.

Difficultas. Qualiter *Verbum* dicat huiusmodi respectus? Dico 1. *Verbum* Divinum formaliter, & in recto importat relationem realem ad dicentem. Ita *D. Thom.* 1. p. q. 34. a. 1. *Sylvius ibid.* P. *Amicus* d. 26. s. 1. n. 29. & alii. Probatur primò ex *D. Aug.* lib. 7. de Trinit. cap. 2. ibi: *Ed Filius, quò Verbum*, & *ed Verbum, quò Filius*; sed quâ Filius importat formaliter, & in recto relationem realem Fili ad Patrem; ergo etiam quâ *Verbum* illam importabit ad dicentem.

Probatur secundò ratione, quia *Verbum* Divinum importat relationem integram, & complementationem Fili intellectus; sed *Verbum* Divinum in ratione Filii importat formaliter, & in recto relationem realem ad genitorem; ergo etiam sic illam importabit in ratione Verbi ad dicentem. Confirmatur, quia relatio Verbi est eadem cum relatione Filii, ut patet tum ex *D. Aug.* proximè: tum ex *D. Damasc.* epist. de Triflagio ubi docet, Filium, & *Verbum* unius hypostases esse essentialia; sed relatio Filii ad Patrem est realis, & à Filio dicitur formaliter, & in recto; ergo idem dicendum est de relatione Verbi ad dicentem.

Dico 2. *Verbum* Divinum importat etiam formaliter, & in recto respectum, sive expressionem objecti. Ita *D. Thom.* q. 4. de verit. a. 5. P. *Amicus* cir. n. 30. Probatur primò ex *D. Aug.* lib. 7. de Trinit. cap. 2. ubi docet in conceptu Verbi includi Sapientiam. *Quoniam verò*, inquit, & *Verbum Sapientia est*; sed *Sapientia* dicit de formali, & in recto respectum, & expressionem objecti; ergo & *Verbum*.

Probatur secundò ratione, quia *Verbum* est intellectualis imago omnium objectorum, ex quorum notitia, sive habituali, utin nobis, sive actuali, ut in Deo procedit; siquidem *Verbum* est quædam intellectualis manifestatio; hæc autem fit per expressionem, seu imaginem objecti, cuius est manifestatio; sed imago intellectualis dicit de formali, & in recto expressionem objecti, cuius est imago; ergo etiam *Verbum*.

Dico 3. *Verbum* Divinum principaliter dicit respectum, sive expressionem objecti, quàm respectum ad dicentem. Ita *D. Thom.* proximè. *Ferrat.* 4. contr. gent. cap. 13. §. *Ad secundum dub.* P. *Amicus* cir. num. 31. Probatur, quia *Verbum* in Deo sumitur per analogiam ad *verbum* creatum; sed sicut *verbum* creatum vocale ex hominum placito; ita mentale ex naturâ suâ principaliter ordinatur ad significandam manifestationem loquentis, minùs verò principaliter respectum ipsius ad dicentem; ergo idem dicendum de *Verbo* Increato.

Advertes tamen, expressionem objecti, quæ in *Verbo* Increato principaliter importatur, non esse expressionem objecti creati, sed Increati, hanc enim primariò, illam autem secundariò, & materialiter importat. Patet, quia *Æternus Pater* *Æterno* suo *Verbo* primariò intendit manifestare se ipsum, & omnia, quæ ipsum essentialiter constituunt, secundariò autem, & consequenter creaturas, ut terminos extrinsecos suæ potentia; ergo expressio objecti, quæ principaliter importatur in *Verbo* Increato, non est expressio objecti creati, sed Increati.

Objicies 1. contra proximè appositam conclusionem: *Verbum* importat proprietatem personalem; sed hæc principaliter dicit respectum, quæ

qualis est respectus ad dicentem, & non absolutum, qualis est expressio objecti; ergo &c. Confirmatur, quia Verbum importat respectum formaliter complementem relationem Filii intellectualis; sed hæc relatio principaliter dicit respectum ad dicentem; ergo &c. Respondeo Verbum importare quidem proprietatem personalem, sed non æquè primò, ac proprietatem absolutam. Eodem modo dicimus ad confirmationem, verbum quidem importare respectum complementem filiationem intellectualem, non tamen æquè principaliter, atque ipsam representationem objecti.

178. Obijcies 2. Eo modo Verbum includit respectum ad dicentem, quo Filius ad generantem; sed Filius principaliter importat respectum ad generantem, & minus principaliter respectum ad naturam; ergo etiam Verbum principaliter importabit respectum ad dicentem, & minus principaliter expressionem objecti. Respondeo negando majorem: aliquid enim explicitè dicit Verbum, nempe expressionem objecti, quam explicitè non dicit Filius. Et ratio est, quia Verbum est in Deo per analogiam ad verbum creatum; hoc autem principaliter dicit manifestationem objecti, ut potè ad id impositum; ergo sic etiam dicit Verbum In-creatum.

179. Obijcies 3. Verbum est nomen Personæ; sed Persona in Divinis principaliter significat relationem, & minus principaliter Naturam; siquidem illam formaliter, hanc verò materialiter importat; ergo &c. Respondeo minorem esse veram de Persona significata sub expressione Personæ; non autem sub expressione Verbi; sic enim principaliter dicit manifestationem, sive expressionem objecti.

180. Difficultas 2. Utrum Verbum Divinum propriè dicatur esse Verbum creaturarum? Affirmativè. Ita D. Thom. 1. p. q. 34. a. 3. ad ult. & q. 4. de veritat. a. 5. ad 2. & 4. Ferrar. ibid. §. Nec obstat. Aureol. in 1. dist. 27. p. 2. a. 3. Major. q. 4. Torref. 1. p. q. 27. a. 1. d. 6. q. 3. proposit. 5. P. Soar. lib. 9. de Trinit. cap. 9. n. 12. P. Vāq. 1. p. d. 143. cap. 3. n. 12. P. Amicus d. 26. n. 49. P. Arrub. 1. p. q. 34. a. 3. P. Tanner. d. 4. q. 4. dub. 2. n. 18. P. Proposit. 1. p. q. 34. a. 3. n. 6. & alii. Probatur, primò quia Verbum propriè dici solet, non solum illius, à quo est, sed etiam illius de quo est expressivum; sed Verbum Divinum, non solum est à Patre per productionem, sed etiam est expressivum creaturarum, quas repræsentat; siquidem cum sit comprehensivum, & adæquetur Cognitioni Divinæ, quidquid hæc cognoscit, necessariò debet illud repræsentare; cognoscit autem creaturas, sicque Verbum debet illas repræsentare; ergo &c.

181. Probatur secundò, quia Scientia Divina, non solum dicitur Scientia Dei, à quo est, & veluti producit, sed etiam creaturarum, quas repræsentat; ergo etiam Verbum, non solum dicitur Patris à quo producit, sed etiam creaturarum, quarum est expressivum, & repræsentativum. Probatur tertio, quia Verbum Divinum, non solum dicitur Verbum Patris ut dicentis, sed etiam ut dicti, quia ratione dicitur etiam Verbum Spiritus Sancti, totius Trinitatis, & omnium, quæ sunt formaliter in Deo; siquidem ea omnia Verbo dicuntur; sed etiam creaturæ Verbo dicuntur; ergo &c. Confirmatur, quia Spiritus Sanctus dicitur Amor, non solum Patris, & Filii, à quibus producit, sed etiam Essentiæ, totius Trinitatis, & creaturarum, quæ omnia habet pro objecto; ergo

Tom. 1.

etiam Verbum Divinum dicitur Verbum, non solum Patris, à quo producit, sed etiam Essentiæ, totius Trinitatis, & creaturarum, quæ omnia habet pro objecto suæ representationis.

Oppositum tenent D. Bonav. in 1. dist. 27. p. 2. a. 1. q. 2. ad penult. Alens. 1. p. q. 62. memb. 1. a. 4. Richard. a. 2. q. 3. ad 3. P. Ruz. d. 62. sect. 3. num. 7. Pro quibus Argues 1. autoritate D. Anselm. in Monolog. cap. 32. ibi: Verbum, inquit, quo creaturæ dicit, nequaquam similiter est verbum creaturæ, quia non est ejus similitudo, sed principalis essentia; ergo &c. Respondeo D. Anselm. non negare, Verbum Divinum dici posse Verbum creaturarum absolute, sed solum velle, non esse Verbum creaturarum ea ratione, quæ est Verbum Patris, ut patet ex termino similiter; siquidem Patris est Verbum, ut dicentis, & dicti per realem similitudinem Naturæ; creaturarum verò ut dictarum, & similitudine intentionali.

Argues 2. Ideò Verbum est Patris Verbum, quia & Patrem primariò repræsentat, & ab eo procedit; sed non procedit à creaturis, nec eas primariò repræsentat; ergo &c. Respondeo Verbum dupliciter dici Patris Verbum, ut patet ex supra dictis: primò, ut dicentis, & sic solius Patris est Verbum, ut diximus; secundò, ut dicti, & sic tum Patris, tum omnium, quæ dicuntur objectivè, est Verbum, licet primariò dicat objectum Increatum; secundariò autem creatum, ut diximus; hoc enim non tollit quominus utrumque absolute dicat, & utriusque sit Verbum.

Argues 3. Spiritus Sanctus non est propriè donum creaturarum, quarum est amor; ergo neque Verbum erit Verbum creaturarum, quarum est cognitio. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia donum est actualis communicatio; Spiritus Sanctus autem, licet sit Amor creaturarum, non est actualis communicatio secundum suum esse intrinsecum, & necessarium; ideoque non est donum creaturarum: at verò verbum est actualis repræsentatio à loquente expressa; cum autem Verbum Divinum sit actualis repræsentatio creaturarum, est earum Verbum. Imò retorqueri potest argumentum: Spiritus Sanctus, quia est capax communicationis, dicitur donabilis creaturis; ergo Verbum Divinum, quia est creaturarum expressio, dicitur earum Verbum.

Difficultas 3. An Verbum Divinum dicatur verbum creaturarum ratione notitiæ absolute: an potius ratione proprietatis personalis? Prima sententia asserit, esse verbum creaturarum convenire Verbo Divino ratione solius notitiæ absolute. Ita D. Thom. 1. p. q. 34. a. 3. ad 1. & q. 4. de veritat. art. 5. ad 4. Scot. quodlib. 8. art. 3. & in 2. dist. 1. q. 1. Richard. in 1. dist. 27. art. 2. q. 3. ad 1. Major. q. 4. Capreol. q. 2. a. 1. conclus. 5. P. Molin. 1. p. quæst. 27. art. 1. d. 7. P. Soar. lib. 9. cap. 6. Ferrar. 4. contr. gent. cap. 13. Cayer. 1. p. q. 34. a. 3. & alii.

Non placent; quia quod convenit verbo ratione solius notitiæ essentialis, convenit omnibus Personis; siquidem essentialia omnibus sunt communia; sed dicere respectum ad creaturas ut dictas, & manifestatas, non convenit omnibus Personis; alioqui creaturæ dicerentur æquè benè Patri, & Spiritu Sancto, ac dicuntur verbo, quod tamen est falsum; ergo dicere respectum ad creaturas ut manifestatas, non convenit omnibus Personis, sed soli Verbo; consequenterque non ratione solius notitiæ essentialis.

Dices: Si Verbum Divinum non repræsentet creaturas, non esset earum Verbum; ergo ideò est earum

Z z z

earum

earum Verbum, quia illas repræsentat; sed eas repræsentat ratione solius notitiæ essentialis, utpotè quæ sola est repræsentativa; ergo &c. Respondeo argumentum solum probare, notitiam essentialem repræsentativam creaturarum requiri ad rationem Verbi earum, non tamen sufficere, quod intendimus.

188. Instabis: Si ad rationem Verbi creaturarum non sufficeret sola notitia essentialis, & absoluta, Deus connecteretur cum creaturis, non solum ratione absoluti, sed etiam alienius relativi; atqui hoc non videtur dicendum; siquidem omnis respectus Dei ad intra communis est, & indivisibilis toti Trinitati, quod non habent relativa; ergo &c. Respondeo concedendo maiorem de connexionione cum creaturis ut dictis per Verbum; non autem ut producibilibus absolute per potentiam, ut amabilibus per amorem, aut cognoscibilibus per cognitionem; licet enim tota Trinitas cognoscat, amet, aut producat creaturas indivisibiliter, ut unus Deus; non tamen tota Trinitas illas dicit ut Verbum, ut patet ex dictis.

189. Secunda sententia tenet, hunc respectum verbi ad creaturas, seu esse Verbum creaturarum, convenire Verbo ratione solius proprietatis personalis. Ita D. Bonav. in 1. dist. 27. p. 2. art. 1. q. 2. sine. Henricus 2. p. sum. art. 59. q. 5. Aureol. in 1. dist. 27. art. 3. dub. 4. Non placent, quia dicere respectum ad creaturas, ut dictis, & manifestatas, includit essentialiter respectum ad creaturas, ut repræsentatas; siquidem dicere respectum ad aliquid, ut manifestatum, est connotare illud, ut ab aliquo alicui locutione manifestandum; hoc autem essentialiter involvit notitiam expressivam, & declarativam objecti manifestandi; cum loquens non manifestet alteri objectum, nisi mediâ notitiâ expressivâ illius; sed Verbum Divinum nequit dicere respectum ad creaturas, ut repræsentatas ratione solius proprietatis personalis; siquidem hæc est sola ratio producti ad producentem; nulla autem relatio divina est repræsentativa objecti; alioqui aliquod objectum cognosceret una Persona, quod alia non cognosceret; ergo &c.

190. Dices: Esse verbum creaturarum est prædicatum notionale; alioqui conveniret etiam aliis Personis, quibus omnia sunt communia præter notionalia; sed nullum prædicatum notionale competit Deo ratione alienius absoluti; ergo esse Verbum creaturarum ei competit ratione solius relativi, seu proprietatis personalis. Respondeo esse Verbum creaturarum, prædicatum quidem esse notionale ratione tamen significati inadæquati, non verò adæquati: Unde argumentum solum probat, quod non dicatur Verbum creaturarum ratione solius absoluti, sed etiam relativi, ut infra dicemus.

191. Tertia sententia, quam ut probabiliorē sequimur, docet, Verbum Divinum respicere creaturas, ut dictas, & manifestatas, seu esse Verbum creaturarum ratione utriusque perfectionis, & notitiæ essentialis, quam quidditative includit, & proprietatis, sive relationis personalis, quâ constituitur in ratione Verbi ut sic. Ita P. Vasq. 1. p. d. 144. cap. 2. P. Ruiz d. 62. sect. 2. n. 4. P. Zuniga d. 9. dub. ult. P. Amicus d. 26. sect. 2. n. 72. Probatur primò, quia ad rationem verbi duo sunt necessaria: Primum, quod repræsentet objectum dictum; Secundum, quod ut repræsentatio procedat ab Intellectu; alioqui non erit Verbum, sed pura cognitio; atqui primum convenit Verbo Divino ratione notitiæ absolutæ; ut-

potè quæ sola est repræsentativa: Secundum autem ratione proprietatis, sive relationis personalis; utpotè quæ sola est processio realis; ergo &c.

Probatur secundò, quia si Deus se, & creaturas cognosceret, non tamen produceret Verbum, solum daretur cognitio Dei, & creaturarum, non tamen Verbum; ergo Verbum dicit, & cognitionem absolutam repræsentantem, & proprietatem personalem productam; consequenterque verbum ratione utriusque simul dicitur verbum. Confirmatur, quia si ratio Verbi creaturarum consisteret in sola ratione notitiæ absolutæ, cum hæc sit communis toti Trinitati, ut sunt omnia absoluta, quælibet Persona esset Verbum creaturarum, sicut est cognitio; sed hoc est falsum; siquidem denominatio Verbi, ut diximus, non est essentialis, sed notionalis; ergo &c.

Probatur terciò, quia in divinis locutionibus activa dicentis, passiva verbi, & res verbo dicta sibi correspondens; sed locutio activa præter notitiam essentialē, includit etiam proprietatem personalem Personæ proferentis; & locutio passiva præter eandem notitiam essentialē, includit etiam proprietatem personalem verbi prolatis; ergo etiam res dicta ipso verbo, præter respectum, quem dicunt ut cognita ad notitiam essentialē cognoscentem, & repræsentantem, dicunt etiam rationem dicti, seu manifestati, provenientem quidem remotè à dictione activa loquentis, proximè autem à dictione passiva verbi producti; consequenterque Verbum creaturarum includit & notitiam essentialē expressivam earum, & proprietatem notionalem productam.

Dices: Ex hoc solum sequitur, hunc respectum convenire verbo ex peculiari modo, quo ei ex vi suæ processionis debetur notitia essentialis communis manifestativa rerum; non autem ex vi suæ propriæ proprietatis notionalis; ergo &c. Respondeo negando sequelam; idè enim verbo debetur illa notitia essentialis communis ex vi suæ processionis, quia ex vi suæ Personalitatis illam exigit, ut complementum dictionis passivæ, quâ constituitur personalitas verbi, mediante quâ, ipsum verbum peculiarem respectum dicit ad res, se ipso dicendas, & manifestandas.

Ex dictis patet ratio, cur Joan. 1. dicatur specialiter de Verbo Divino: Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil: siquidem in agente intellectuali, qualis est Deus, verbum internum est initium totius operis juxta illud Ecclesiast. 7. Initium omnis operis verbum: quia autem in verbo interno Divino, tanquam in exemplari continentur, & repræsentantur omnia agibilia, & Verbum Divinum ex vi suæ processionis habet repræsentare creaturas, idè ei tribuuntur omnia opera ad extra specialiter; non quod non procedant indivisibiliter à tota Trinitate, & Scientia Divina ut exemplar, non sit aliquid essentialē omnibus Personis commune, sed quia modus habendi hanc scientiam ex vi suæ processionis, est specialis in verbo. Ex quo etiam deducitur, Verbum Divinum respectu creaturarum esse, non solum expressivum, sed etiam factivum; respectu autem Essentiæ Divinæ, & Personarum solum esse expressivum.